

Asia: VN/3497/2018

Hallituksen esitys ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisesta (sähköinen käsittely)

Hallituksen esityksen yleisperustelut

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne yleisperusteluihin

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry lausuu lakimuutosehdotuksista seuraavaa.

Sähköisen käsittelyn lisääminen tavoitteena on kannatettava. Asiassa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että valtaosalla kunnista ei ole käytössään minkäänlaista sähköistä asiointijärjestelmää. Kuntaliiton tuoreen kyselyn mukaan vain noin 14 %:lla kunnista on käytössään sähköinen järjestelmä, esim. Lupapiste, Trimble, E-service tai muu vastaava.

Hallinnon ja päätöksenteon avoimuus ja läpinäkyvyys on tavoiteltavaa. Toisaalta kaikkea tietoa ei voi viedä internettiin (henkilötiedot, allekirjoitukset ja salassapidettävät asiat, vrt. julkisuuslaki, henkilötietolaki). Tällaisten tietojen poistaminen tapahtuu usein käsityönä ja on siis lisätyötä aiheuttavaa, jos asiakirjoja viedään internettiin. Jonkun olisi käytävä esim. hakemus läpi julkisuuslain ja henkilötietolain kannalta sekä poistettava/peitettävä sellaiset kohdat, joita ei voi laittaa internettiin. Työmäärä voi olla suurikin, jos laaja hakemus pitää esim. tulostaa, peittää allekirjoitukset ja muut internettiin kuulumattomat asiat ja skannata asiakirja uudelleen. Myös sähköinen peittäminen on lisätyötä aiheuttavaa, jos oletetaan, että se tehdään viran puolesta. Näissä tapauksissa on myös aina riski, että internettiin joutuu sinne kuulumattomia tietoja. Asioiden vieminen internettiin aiheuttaa lisätyötä, jonka tekee kunnasta riippuen lähinnä joko hallinto (sihteeri) tai ympäristönsuojeluviranhaltija itse, jolloin se vie aikaa ympäristönsuojelun substanssityöltä valmiiksi aliresursoidulla alalla.

Lakiehdotuksen mukaan viranomaisen ei voisi pyytää hakemusta tai osaa siitä paperisena muutoin, kuin siinä tapauksessa, että paperiversioita tarvitaan asian kuuluttamisen tai lausuntopyyntöjen vuoksi. YSV katsoo, että paperiversion toimittamiselle voi olla muitakin tarpeita, ja tämän vuoksi asiakirjat tulisi aina voida pyytää paperisena. Esimerkiksi suurikokoisten ja paljon yksityiskohtia

sisältävien karttojen ja piirustusten lukeminen näyttöruudulta on erittäin hankalaa. Viranomaisella ei yleensä ole sellaisia tulostinlaitteita käytössään, joilla suurten karttojen tulostaminen olisi mahdollista eikä hakemusten tai sen osien tulostamista muutenkaan ole yleensä katsottu viranomaisen velvollisuudeksi.

Kaikilla toiminnanharjoittajilla ei tänä päivänä ole edes sähköpostia käytössään. Jotkut tulevat papereineen henkilökohtaisille neuvontakäynneille ja yrittävät sitä kautta saada asiaansa vireille. Tulee mieleen onko lakimuutosta osattu riittävästi harkita tältäkin kantilta. Joka tapauksessa lakiehdotukseen kirjattua kohtaa, jossa viranomaiselle annetaan mahdollisuus sallia tapauskohtaisesti asiakirjojen jättäminen paperisena, on tarpeen täsmentää, jotta asiaa osattaisiin harkita hakijoita yhdenvertaisesti kohdellen.

Toisaalta myöskään kaikilla kansalaisilla ei ole mahdollisuutta saati osaamista internetin käyttöön. Kunnilla ei välttämättä ole sellaisia yleisiä asiointipisteitä, joissa hakemukseen tutustumaan tuleva henkilö voisi tai osaisi itsenäisesti tutustua tietoverkossa oleviin hakemusasiakirjoihin. Viranhaltija aikaa voi kulua paljon siihen, että hakemusta olisi käytävä läpi yhdessä asianosaisten kanssa. Tehtävä lankeaisi kunnan viranhaltijan tehtäväksi ja olisi lisätyötä aiheuttavaa. Toisaalta tätä työtä tehdään nykyiselläänkin.

Hallituksen esityksen vaikutukset

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne esityksen vaikutuksiin

Sähköisen asioinnin hyötynä voi olla se, että asiaan liittyviä puheluita asianosaisilta tulisi vähemmän, kun asiat löytyisivät internetistä. Avoimuus päätöksenteossa on tietenkin aina positiivista. Kuntalaisten mahdollisuus seurata asioita parantuu - mutta pienessä määrin myös heikentyy niiden kohdalla, jotka eivät enää voi käydä tutustumassa ilmoitustauluun ja nähtävillä oleviin paperisiin asiakirjoihin (jos nämä poistuvat).

Ilmoittaminen myös sanomalehdessä on tärkeää, jotta kaikki asianosaiset saisivat tiedon päätöksestä. Pelkkä viranomaisen nettisivuilla tiedottaminen on varsin huomaamatonta, joten vaikutusalueen asukkaille tiedotukseen panostamista esim. tekstiviestein tulee vakavasti jatkossa pohtia. Eihän tarkoitus ole piilottaa tärkeitä asioita nettiin. Ylipäätään lakiperusteluissa on tarpeen korostaa, että ympäristö- ja vesilupapäätökset eivät ole vain viranomaisen ja hakijan välisiä asioita, vaan on tärkeää, että lupien vaikutusalueen asukkaat saavat tiedon ja voivat vaikuttaa lupaprosessien kaikissa vaiheissa.

Kaiken edellä todetun perusteella YSV katsoo, että lakiehdotusta tulisi vielä hioa. Mikäli sähköiseen asiointiin ja asioiden nähtävilläoloon internetissä lopulta siirrytään, siirtymäajan tulee olla todella pitkä. Kunnille tulee myös varata mahdollisuus palkata asiaan perehtynyttä henkilökuntaa, joka omalla työllään ohjaa asiakkaita ja auttaa viranomaista sähköisen asioinnin toteuttamisessa.

Sähköinen asiointi tarkoittanee käytännössä isoja ICT-kustannuksia kunnille, ellei kunnille tarjota mahdollisuutta käyttää valtion USPAA tai muuta vastaavaa asiointikanavaa (ilmaiseksi). Lausuntomateriaalista ei käy ilmi onko kuntien ja valtion välillä tehty tällaista yhteistä järjestelmäkehitystyötä ja onko sitä kautta löydettävissä järkeviä kustannustehokkaita ratkaisuja.

Kuntalaisten mahdollisuus seurata asioita parantuu - mutta toisaalta myös heikentyy niiden kohdalla, jotka eivät enää voi käydä tutustumassa ilmoitustauluun ja nähtävillä oleviin paperisiin asiakirjoihin (jos nämä poistuvat).

Sähköisen asioinnin hyötynä voi olla se, että asiaan liittyviä puheluita asianosaisilta tulisi vähemmän, kun asiat löytyisivät internetistä. Avoimuus päätöksenteossa on tietenkin aina positiivista. Kuntalaisten mahdollisuus seurata asioita parantuu - mutta pienessä määrin myös heikentyy niiden kohdalla, jotka eivät enää voi käydä tutustumassa ilmoitustauluun ja nähtävillä oleviin paperisiin asiakirjoihin (jos nämä poistuvat).

Pykäläehdotukset ja niiden perustelut

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin

Ilmoittaminen myös sanomalehdessä on tärkeää, jotta kaikki asianosaiset saisivat tiedon päätöksestä. Pelkkä viranomaisen nettisivuilla tiedottaminen on varsin huomaamaton, joten vaikutusalueen asukkaille tiedotukseen panostamista esim. tekstiviestein tulee vakavasti jatkossa pohtia. Eihän tarkoitus ole piilottaa tärkeitä asioita nettiin. Ylipäätään lakiperusteluissa on tarpeen korostaa, että ympäristö- ja vesilupapäätökset eivät ole vain viranomaisen ja hakijan välisiä asioita, vaan on tärkeää, että lupien vaikutusalueen asukkaat saavat tiedon ja voivat vaikuttaa lupaprosessien kaikissa vaiheissa.

Muut kommentit

Tähän voitte kirjoittaa muut kommenttinne

Kaiken edellä todetun perusteella YSV katsoo, että lakiehdotusta tulisi vielä hioa. Mikäli sähköiseen asiointiin ja asioiden nähtävilläoloon internetissä lopulta siirrytään, siirtymäajan tulee olla todella pitkä. Kunnille tulee myös varata mahdollisuus palkata asiaan perehtynyttä henkilökuntaa, joka omalla työllään ohjaa asiakkaita ja auttaa viranomaista sähköisen asioinnin toteuttamisessa.

P.S.

Kuvaavaa tästä sähköisestä palvelusta on, että vaikka olen käyttänyt tätä palvelua aiemminkin, nyt mihinkään ei tullut lähetä painiketta. Ainoa mahdollisuus oli tallenna ja jatka. Sähköiset palvelut eivät siis ole sillä tasolla, että edes koulutetut ihmiset saisivat niissä aina asiansa hoidettua.

Jutila Heli
Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry.